

2025-09-24

Skickas till:

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet

LI2025/01327

li.remissvar@regeringskansliet.seli.rul.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande från Hultsfreds kommun angående remiss av Ökad tydlighet, stärkt samverkan – förutsättningar för framtidens utvecklingspolitik (SOU 2025:85)

Även om utredningen ännu inte innehåller många konkreta förslag att ta ställning till finns det resonemang i den som vi ser positivt på men även vissa delar vi ser risker med. Detta redovisas enligt nedan.

Positiva delar

Tydligare ansvarsfördelning

Vi delar utredningens bedömning att ansvarsfördelningen mellan stat, regioner och kommuner behöver bli tydligare.

- Detta ger möjlighet att undvika dubbelarbete och att säkra mer långsiktiga processer.
- Vi välkomnar också att regionerna ska samråda bredare. Det bör utvecklas en praxis på hur detta ska göras utan att det försinkar och ökar byråkratin.

Stärkt roll för civilsamhället

Vi ser positivt på förslaget om att civilsamhället uttryckligen ska ingå i regionalt utvecklingsarbete.

- Våra kommuner har ett starkt föreningsliv och stort lokalt engagemang som kan bidra med innovation, social hållbarhet och förankring.
- Vi bedömer att detta kan skapa mer legitimitet i de satsningar som görs och öka invånarnas delaktighet.

2025-09-24

Långsiktighet till 2050

Vi delar utredningens slutsats att politiken måste få en längre tidshorisont.

- Att utveckla tillräckligt flexibla men tydliga modeller som ska fungera så länge är av vikt.
- En 2050-horisont öppnar för att tidigt fatta beslut som annars riskerar att förhalas till dess att problemen blivit akuta.

Sammanslagning av regional- och landsbygdspolitik

Vi ser att detta kan gynna områden som vårt där landsbygdsutmaningar är stora.

- Vi grundar det i upplevelsen att landsbygdspolitiken redan idag hamnar lite i skymundan. Kan utredningen lösa så att satsningar på både på territoriell sammanhållning och regionspecifika tillväxtfrågor kan hanteras ordnat och samlat ser vi det som positivt. För när frågorna kommer ner på kommunal nivå blir det oftast samma sak. Till exempel så är socioekonomiska insatser som syftar på individens utveckling en del av samma mynt som insatser för att stödja företagets tillväxtmöjligheter. Det är också något som vi har erfarenhet av genom ett väldigt nära samarbete med vårt näringsliv i hur vi tillsammans kan jobba med socioekonomiska insatser som samtidigt skapar tillväxt för dem.

Platsens betydelse – ett territoriellt synsätt på en modern utvecklingspolitik och tankarna om asymmetrisk samhällsorganisation

Vi instämmer i utredningens betoning av platsens betydelse. Framtidens territoriella politik bör utformas utifrån varje plats unika förutsättningar.

Exempelvis hur pendlingsmönster och företags upptagningsområden utgår från funktionella samband och inte administrativa gränser. Därför anser vi att frågorna som diskuteras i punkterna 3.5 och 3.6, där betänkandet utgår från administrativa gränser består, är viktiga och vi delar uppfattningen att det skapar ett behov av att tydligare utreda incitament och strukturer som i högre grad utgår från faktiska funktionella samband.

Vår erfarenhet är att de administrativa gränserna inte alltid sammanfaller med de funktionella.

- **Norra Kalmar län:** Här bygger vi och regionen gemensamma funktioner och prioriteringar inom regional utveckling. Staten bör stimulera att mindre FA-regioner samlas kring avgörande tillväxtfrågor.
- **Små FA-regioner:** Dessa kan behöva stöd för att växa ihop med andra FA-regioner, även över länsgränser. Utredningen bör därför identifiera incitament för regioner och länsstyrelser att aktivt stödja sådana

2025-09-24

sammanslagningar. Ett sätt att börja är att kartlägga de glapp som finns mellan administrativa och funktionella samband.

- **Glappens risk och potential:** De glapp som riskerar att fortsatt hämma tillväxt i decennier om de består (på grund av för små FA-regioner) men har potential att undanröjas, de bör stödjas. De kan rymma både utvecklingspotential och behov av kompensatoriska insatser.

Om regional utvecklingspolitik och landsbygdspolitik samverkar i att stänga dessa glapp, så kan investerade pengar från staten få hävstångseffekt. Till exempel ökad attraktivitet att bo på den landsbygd som finns emellan de nu sammanbundna arbetsmarknadsregionerna. Detta tack vare större urval av arbetstillfällen. Ett svar på företagens kompetensförsörjningsbehov och ett svar på levande landsbygd. En synergi.

Risker och farhågor

Civilsamhällets inkludering kan göra processer tungrodda

Vi vill involvera civilsamhället, men ser en risk att krav på bredare samråd fördröjer handlingskraft.

- Vår styrka hittills har varit snabbhet och konkretion. Om lagstiftningen leder till att alla beslut ska gå genom omfattande remissrundor riskerar vi att tappa fart. Att civilsamhället inte orkar med att processa materialet.
- Utredningen bör överväga modeller som ger snabbhet och förankring samtidigt. Kanske genom olika regionala råd för företagare och för civilsamhället men som har mandat och ansvar att återföra till lokala sådana.

Sammanslagning av regional- och landsbygdspolitik

Som tidigare nämnt så tror vi på idén om sammanslagning av dessa politikområden. Men vi ser också risker om landsbygdsfrågorna smälts in i regional utvecklingspolitik utan att resurserna ökar. Då riskerar frågorna att drunkna bland andra prioriteringar.

- Precis som utredaren skriver så är även vi fundersamma på hur dessa två områden ska smälta samman utan att det ena försvinner. Ur vårt perspektiv kan vi se att landsbygdspolitiken på kommunal nivå oftast är kompensatorisk i sina initiativ. Medan den regionala utvecklingspolitiken översatt till kommuner snarare handlar om att hitta de största ”drivarna” för kommunens tillväxt. Och sedan klara av att fokusera på dem. Båda frågorna behövs. Men vad händer när de kommer i samma rum?

2025-09-24

Synergi-perspektivet mellan de olika områdena behöver finnas med i de direktiv som kan komma att bli aktuella i så fall.

Erbjudanden och övergripande synpunkter som vi vill skicka med utifrån Regeringens bakgrund till utredningen

Erbjudanden - Norra Kalmar län som testbädd

Förstudier till Kalmar läns regionala utvecklingsstrategi pekar på att norra Kalmar län saknar starka funktionella samband med Kalmar. Därför är våra kommuner särskilt lämpade att pröva strategier som bygger på faktiska funktionella samband – snarare än på administrativa gränser. Här kan regionernas kompetens och nätverk över länsgränser spela en avgörande roll för små FA-regioner.

1. Incitament framför uppmaningar

Vi tror på samverkan. Men för ofta sker den utan rätt incitament. Resultatet blir många möten och protokoll – men liten faktisk förflyttning. Som Nassim Nicholas Taleb uttrycker det: *"Incitament och ansvar är de mest kraftfulla styrmedlen för att skapa hållbara system."*

Samverkan uppstår inte för att den skrivs in i ett styrdokument, utan när aktörerna ser egen nytta i att bidra till allmännyttan. Staten behöver därför utforma en incitamentspolitik där resurser kopplas till mätbara effekter för invånarna, eller där förmåner faller ut först när gemensamma mål uppnås.

2. Olikhet i lösning – likhet i process

Sverige är inte homogent. Behov och möjligheter skiljer sig mellan norra inlandet, storstäderna och mindre kommuner i Småland. En modern utvecklingspolitik måste vara differentierad: staten sätter ramarna, men innehåll och metoder bör anpassas efter regionala förutsättningar.

3. Skydd mot principal-agent-problemet

Principal-agent-problemet (uppdags- och styrningsproblemet) är välkänt i nationalekonomi och blir särskilt tydligt i offentlig sektor. Relationen mellan uppdragsgivare och utförare innehåller ofta flera led, vilket ökar risken för målförskjutning – att agentens prioriteringar avviker från principalens intentioner.

4. Utmaningar i offentlig sektor

Resultat är svåra att definiera och mäta inom offentlig sektor. Kontroll blir därför osäker och risken för avvikelser ökar.

2025-09-24

Åtgärder och motmedel kopplat till 1-4 ovan

- **Transparens och uppföljning:** öppna data, revisionsrapporter, brukarundersökningar.
- **Incitamentssystem:** resultatbaserad finansiering och prestationsmått, balanserade mot risken för målträngsel.
- **Korta styrkedjor:** färre led minskar risken för målförskjutning.
- **Dialog och samverkan:** bygga tillit och gemensam målbild mellan politiker, tjänstemän och medborgare.
- **Kompetenta beställare:** politiker och ledning behöver utbildning för att kunna ställa rätt frågor och förstå konsekvenserna av olika beslut.